

'Urbex' pakt het verleden in zijn foto's

Gert-Jan Besselink

Tilburger Gert-Jan Besselink fotografeert als urban explorer. „Ik doe één gebouw op een dag, dan ben ik leeg. Dan is mijn adrenaline op.“

door Rik Goevende

En de koninklijke hof van een verlaten dierenkliniek. Spiegeel in een voormalig kinderspeelplaats. Een hersenzaag in een leeg mortarium. Soms is het alsof de gebruikers van een gebouw alles uit hun handen hebben laten vallen, naar huis zijn gegaan en gewoon niet meer zijn teruggekomen. „Dat speelsgoed is van kinderen geweest“, zegt Gert-Jan Besselink. „Zouden ze het niet missen? Ik was eens in een oude machinefabriek, waar allerlei onderdelen in grote bakken olie lagen. Alsof er elk moment iemand tevooorschijn kan komen en roepen: 'Mag ik onderdeel 31?' En dat het onderdeel 312 dan ook nog echt in die bakken ligt.“

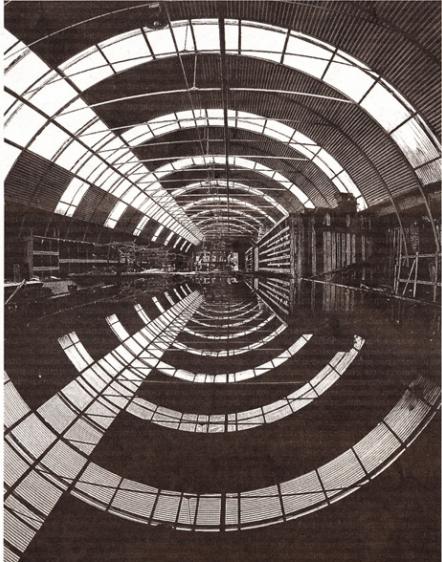
Capturing the past by documenting the present - het verleden vangen door het heden te documenteren. Tilburger Besselink (40) is een urban explorer, fotograaf van verlaten gebouwen. 'Urbexen' breken er binnen om te kijken en vooral te fotograferen wat er was, wat er achter is gelaten en wat er nog over is. „Je kunt niet terug naar het verleden, maar je kunt het verleden wel een beetje terughalen.“ In de weekenden trekken de fotografen vooral België in, of het Ruhrgebied, op zoek naar verlaten gebouwen. Met als stelregel: neem niets dan foto's en laat alleen voetstappen achter. „Al is dat bulshit, ieder bepaalt zijn eigen scheidslijn. Als er een noodpapiertje in mijn beeld ligt, haal ik het weg. Punt. Een deur die half in zijn hengsels hangt, til ik opzij“, zegt Besselink, in het dagelijks leven werkzaam in de leegloop. „Het gaat erom plekken zo onaangeroerd mogelijk weer te verlaten. Een deur intrappen om binnen te komen, zal ik nooit doen. En ik neem nooit iets mee. Ik wil niet als dief te boek komen te staan, als ik gepakt word.“ Op zijn laatste plekken die Besselink de afgelopen vier jaar bezocht. Sommige afbeeldingen zijn bijna luguber, zoals zijn serie uit een reternarine, een dierenkliniek. Andere laten de leegte of verlaten zijn, of de aftakeling, maar vrijwel altijd gaat Besselink op zoek naar de 'mooie foto'. „Je hebt twee soor-

'Klooster'.

'Kop van pop'.

'Fabriekshal'.

foto's Gert-Jan Besselink

ten urban explorers. Degenen die op een dag zo veel mogelijk gebouwen bezoeken en foto's maken als bewijs. En degenen die echt voor de foto's gaan. Daar reken ik mezelf toe. Ik doe één gebouw op een dag, dan ben ik leeg. Dan is mijn adrenaline op.“ Want de gebouwen zijn verlaten en verboden terrein. Soms zijn er chemicaliën achtergebleven, of asbest. Vloeren kunnen instorten. „Dat is een deel van de kick. Je doet iets wat eigenlijk niet mag, al is het met de beste intenties. Op mijn tweede expeditie ben ik be-

trapt, in België. Als een kleine jongen moest ik voor de auto van de bewoners uitlopen naar het hek. Ik moest me eens drie kwartier opsluiten in een wc, omdat bewoners me zochten.“ Een locatie vinden (ik ben van de ziekenhuizen en fabrieken), de zaken gaan, binnenkomen, de tijd nemen om foto's te nemen en er weer weggaan. „Als je je via een kelderraam 2,5 meter naar beneden laat zakken om binnen te komen, moet je wel zeker weten dat je er ook weer uit kunt. En ik was eens in een gebouw in het cen-

trum van een grote Belgische stad, langs een druk kruispunt. Dan moet je niet langs de ramen aan de straatkant gaan lopen, waar iedereen je ziet.“ Besselink kiest meestal voor locaties in België, hooguit een paar uur rijden. Nederland kan ook, maar dan moet je snel zijn: vaak zijn de gebouwen binnen een week of twee wel gesloopt, beveiligd of bebouwd. De groep serieuze urban explorers ontmoet elkaar op internet. Tien jaar geleden waren er ook al urbexen, maar het waren eenlingen

Neem niets dan foto's

- ▶ Urban explorers zoeken plekken op die zich aan het dagelijks onttrekken en leggen die vast via foto's. Vaak gaat het om verlaten gebouwen, maar het kunnen ook gesloten pretparken of openluchtbaden zijn.
- ▶ In Nederland, België en Duitsland houden zo'n vijftig, zestig mensen zich bezig met deze vorm van geschiedschrijving in een snel veranderende wereld.
- ▶ Ze betreden de gebouwen met het motto: neem niets dan foto's, en laat alleen voetstappen achter.
- ▶ Op internet zijn heel wat pagina's gewijd aan deze vorm van fotografie. Enkele tips die daar in opduiken voor beginners (en gevorderde) urban explorers.
- ▶ Neem een zaklamp mee, een telefoon (instand) en extra batterijen voor je camera. Parkeer in de buurt, maar niet te dichtbij. Kleed je onopvallend, draag zacht stelsens en expedietie en zorg dat je alleen bent of in een kleine groep. Doe voorwerk, bijvoorbeeld door de omgeving te verkennen via luchtfoto's.

die hun eigen wiel uitvonden en naar locaties zochten. De fotografen zijn voorzichtig met wie ze hun informatie of locaties uitwisselen. Als 'ene Hans' contact opneemt met Besselink om te vragen waar hij toch die mooie foto's heeft gemaakt, 'dan heeft Hansje dikke pech'. Niet uit territoriumdrift. „Maar vandalen en dieven liggen op de loer. In veel van die gebouwen zit koper. Ik was een paar jaar terug in een oud ziekenhuis, waar alle kamers grote schouwen hadden van marmer. Later kwam ik er weer, in zeker de helft van de gevallen was het marmer eruit gebikt. We gaan mensen niet wijzer maken dan ze zijn. Urbexen zelf doen geen kwaad, we maken foto's van het verleden.“ Onderling weten ze wel wie ze kunnen vertrouwen. Laast kreeg Besselink een mailtje uit een Oostblokland, van iemand die nog een verlaten marinabasis wist te liggen. „Met een paar roestige verlaten bus. Heel verleidelijk. Maar ja, ik heb ook nog vrouw en kinderen. Daarom beperk ik me toe tens in de maand, zo'n beetje. Als ik het drie keer per maand doe, vind ik het ook niet leuk meer. Het moet wel bijzonder blijven.“